

Obsah

Předmluva k českému vydání (*Světlana Kloučková, Lubica Knezovičová*)..... 12

Předmluva (*Peter Elsner*) 16

A. Úvod

1. Vývoj myšlenkového života 17

2. Smyslové vnímání a myšlení 19

3. Metoda dokazování a vývojová metoda v souvislosti
s mrtvým (anorganickým) a živým (organickým) světem..... 20

4. Úkol umění..... 24

B. Univerzální zákonitost světa forem

5. Tři základní prvky: konvex, rovina, konkáv 25

6. Kruh forem 30

7. Kruh forem a kruh barev. Polarity, prolnutí/smíchání a vystupňování/zhušťování 34

8. Vzájemné působení vnitřních a vnějších sil 36

9. Vnitřní se stává vnějším, vnější se stává vnitřním 41

10. Převrácená dvojitě přetočená plocha 42

11. Dynamický kruh forem 52

12. Obecná hlediska..... 56

13. Cvičení pro černo-bílé kreslení týkající se polarity, prolínání/smíšení a zhuštění..... 60

14. Cvičení pro malbu týkající se polarity, prolínání/smíšení a zhuštění 64

C. Zákonitosti formy v pohybu

15. Prolnuté a vystupňované formy v pohybu..... 68

16. Konvexní a konkávní formy v pohybu..... 76

17. Diferenciace pomocí vírových forem 85

18. Plná koule, rovná plocha a dutá koule v pohybu..... 93

D. Podoba rostliny v čase a prostoru

19. Goethova metamorfóza rostlin	95
20. „Poznání znamená vnímat věčnost ve věcech.“ Goethe.....	98
21. Idea ve vztahu k roztažení a stažení.....	105
22. Stonek a list	106
23. Poměr vnitřních a vnějších sil ve vývojovém procesu rostliny.....	106
24. Jaro, léto, podzim, zima.....	108
25. Stoupající a klesající procesy v rostlině.....	108
26. Země, voda, vzduch, teplo/světlo.....	109
27. Proměna fyzických tvarů rostliny v dynamické silové obrazce.....	109
28. Univerzální dynamické silové obrazce koloběhu roku.....	121
29. Obrazy kontinuálních forem působení sil rostliny v průběhu roku.....	144
30. Vzájemná souhra růstu a odumírání v koloběhu roku	158
31. Cvičení černo-bílého kreslení koloběhu roku	160
32. Barevná cvičení k trojčlennosti rostliny z pohledu dynamiky barev a barevné perspektivy	170
33. Cvičení ke koloběhu roku a práce s barvou.....	176

E. Zvíře a člověk

34. Vtažení a převrácení.....	189
35. Zobrazení vesmírných sil z pohledu vnitřního utváření.....	198

F. Člověk: od univerzálního ke specializovanému, od specializovaného k univerzálnímu

36. Lidská kostra.....	216
37. Lidská kostra ve vztahu k lehkosti – tíži a nesení – zatížení.....	217
38. Lidská kostra a funkční procesy lidského organismu z pohledu trojčlennosti	239
39. Hlava: smyslově-nervová soustava	239
40. Pánev, paže a nohy: soustava látkové výměny a končetin.....	241
41. Hrudník, páteř: rytmická (dýchací a oběhová) soustava.....	241

42. Trojčlennost hlavy.....	242
43. Smyslové orgány a smyslové činnosti mezi bodem a okruhem	244
44. Trojčlennost horních končetin	244
45. Trojčlennost kosti pažní	246
46. Obecné poznámky k trojčlennosti	246
47. Trojčlennost „praformy“ mezi bodem a okruhem.....	246
48. Členění praformy na různé „úhly pohledu“ mezi bodem a okruhem.....	247
49. Příklady různých pohledů založené na pozorování lebky a možné otázky k zamyšlení	248
50. Sedm metodických kroků mezi bodem a okruhem, specifickým a univerzálním a mezi fyzickým projevem a ideou	248
51. Vytváření vývojových řad na základě kostry	250

G. Proměny vztahující se k lidské fyziognomii

52. Rozčleňování a vytváření řad k fyziognomii.....	277
53. Fyziognomie mezi bodem a okruhem	285
54. Fyziognomie mezi rovnováhou a polaritou.....	286

H. Příklady z umělecké práce

55. Kruh forem jako svícen	291
56. Svícen a dřevěný reliéf pro waldorfskou školku.....	293
57. Madona se dvěma tvářemi.....	298
58. Návrh Goethovy fontány.....	300
59. Bronzový odlitek Níké	305
60. Bronzový odlitek ročního cyklu.....	306
61. Reliéf pro domov důchodců v Helsinkách.....	311

I. Vcíťující se vnímání – tvořivé myšlení

62. Vcíťující se vnímání.....	312
63. Tvořivé myšlení	313

J. Waldorfský učební plán: od univerzálního k jednotlivému

64. Základní struktura uměleckých cvičení na nižším stupni základní školy..... 315
65. Myšlenka metamorfózy na vyšších stupních waldorfské školy..... 317
66. Příklady modelovacích cvičení pro 9.–12. třídu 317

K. Dodatek

67. Obraz „bodu a okruhu“ jako symbol 320
68. Pohyb mezi bodem a okruhem, okruhem a bodem 320
69. Šalamounův klíč..... 324

- Seznam literatury 333
- Autoři vyobrazení..... 335
- Poznámky odborné redaktorky 335
- O autorovi..... 336
- Wilhelm Reichert – cesta života 1926–1982 337
- Člověk a jeho vztah k přírodě v něm a kolem něj..... 339
- Možnosti výuky goetheanistického výtvarného umění v České republice a na Slovensku 340

*Když vědomí uchopuje utvářecí síly, které proměňují jednotlivou formu,
prožívá touto činností tvůrčí sílu ideje.*

Vědomí ideje tuto tvůrčí sílu prožívá jako zjevující se a tvořící ve věcech.

*Jednání, které z tohoto vědomí vychází, je svobodné,
protože v sobě jako svůj motiv nese ideu – a nic jiného.*

Wilhelm Reichert